



KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-05
Tužilac protiv Saljiha Mustafe

Rešava: **Pretresni panel I**
sudija Mapi Velt-Folja, predsedavajući sudija
sudija Roland Dekers
sudija Žilber Biti
sudija Vladimir Mikula, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 20. jul 2022.

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

Javna redigovana verzija jedanaeste odluke o preispitivanju mere pritvora

Dostaviti:

specijalizovanom tužiocu
Džeku Smitu

braniocu optuženog
Julijusu von Boneu

zastupniku žrtava
Ani Pjus

PRETRESNI PANEL I (u daljem tekstu: panel) donosi jedanaestu odluku o preispitivanju mere pritvora.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 20. maja 2022, panel je doneo „Desetu odluku o preispitivanju mere pritvora“ Saljiha Mustafe (u daljem tekstu: optuženi).¹
2. Dana 5. jula 2022, Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) podnelo je izjašnjenje u vezi sa jedanaestim preispitivanjem mere pritvora.²
3. Branilac i zastupnik žrtava nisu podneli izjašnjenja.

II. IZJAŠNJENJA STRANA U POSTUPKU

4. Tužilaštvo iznosi da je produženje pritvora optuženog i dalje neophodno i srazmerno.³
5. Tužilaštvo tvrdi da i dalje postoji osnovana sumnja da je optuženi izvršio krivična dela u nadležnosti Specijalizovanih veća, budući da od desetog preispitivanja mere pritvora nije došlo do promena okolnosti usled kojih bi se izmenio taj zaključak.⁴ Nakon što su predočeni svi dokazi u predmetu, ta sumnja ne samo da se učvrstila, već je traženi minimalni kriterijum prevaziđen.⁵
6. Tužilaštvo iznosi da je opasnost od bekstva stvarna, još uvek velika i da se dodatno povećala nakon što je tužilaštvo završilo izvođenje dokaza.⁶

¹ KSC-BC-2020-05, F00411, Pretresni panel I, *Deseta odluka o preispitivanju mere pritvora* (u daljem tekstu: deseto preispitivanje pritvora), 20. maj 2022, poverljivo. Javna redigovana verzija izdata je istog dana, F00411/RED.

² KSC-BC-2020-05, F00447, specijalizovani tužilac, *Izjašnjenje tužilaštva u vezi sa jedanaestim preispitivanjem mere pritvora* (u daljem tekstu: izjašnjenje tužilaštva), 5. jul 2022, javno.

³ Izjašnjenje tužilaštva, stav 2.

⁴ Izjašnjenje tužilaštva, stav 3.

⁵ Izjašnjenje tužilaštva, stav 3.

⁶ Izjašnjenje tužilaštva, stav 4.

7. Tužilaštvo dalje iznosi da i dalje postoji opasnost od ometanja postupka uticanjem na svedoke i žrtve i/ili članove njihovih porodica s obzirom na bliske veze optuženog sa bezbednosnim službama na Kosovu, njegovo iskustvo u tom pogledu, stručna znanja i mrežu pristalica, kao i okolnost da je upoznat sa optužbama i da mu, ukoliko bude osuđen, može biti izrečena teška kazna.⁷ Tužilaštvo takođe tvrdi da su svedoci u svojim svedočenjima na suđenju naveli primere na koji način bi se to uticanje moglo vršiti.⁸

8. Tužilaštvo takođe tvrdi da postoji realna opasnost da će optuženi, ukoliko bude pušten na slobodu, izvršiti nova krivična dela, uključujući krivična dela protiv pravosuđa. Ta opasnost se dodatno povećala jer je okončano izvođenje dokaza i imajući u vidu predstojeći završetak postupka i očekivanu presudu.⁹

9. S obzirom na gore navedeno, tužilaštvo iznosi da je pritvor jedini način da se delotvorno smanje postojeći rizici, kao i da je trajanje pritvora i dalje opravdano imajući u vidu tempo kojim se odvijaju proceduralni koraci na suđenju.¹⁰

III. MERODAVNO PRAVO

10. Panel upućuje na član 6(2) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija), članove 29, 31(5) i 53 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članove 3(2), 21(3) i 41(6) i (10)-(12) Zakona br. 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravilo 57(2) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik).

⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stav 5.

⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stav 6.

⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 7.

¹⁰ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 9-11.

IV. ANALIZA

11. Panel najpre ističe da je pretpostavka nevinosti iz člana 31(5) Ustava, člana 21(3) Zakona i člana 6(2) Konvencije polazno stanovište za ocenu panela o produženju pritvora. Pritvor se, dakle, ne može olako produžavati i optuženi treba da bude pušten na slobodu ukoliko se dalji pritvor više ne može smatrati opravdanom merom.¹¹

A. OSNOVANA SUMNJA

12. U pogledu minimalnog kriterijuma za produženje pritvora, panel podseća da član 41(6)(a) Zakona postavlja kao preduslov¹² postojanje osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo iz nadležnosti Specijalizovanih veća.¹³

13. U tom smislu, panel podseća na svoj raniji zaključak da je samom odlukom sudije za prethodni postupak o potvrđivanju optužnice protiv optuženog,¹⁴ uslov iz člana 41(6)(a) Zakona ispunjen i potvrđen od strane nezavisne sudske vlasti nakon analize dokaza koje je podnelo tužilaštvo.¹⁵ Osim toga, panel je nedavno zaključio u „Odluci po zahtevu odbrane za odbacivanje nekih ili svih optužbi iz optužnice na osnovu pravila 130(1) Pravilnika“ da se na osnovu dokaza predloženih tokom izvođenja dokaza tužilaštva, ukoliko budu usvojeni, može izreći osuđujuća presuda po tačkama 1-4 Optužnice, za jedan ili više vidova individualne krivične odgovornosti

¹¹ Deseto preispitivanje pritvora, stav 11; KSC-BC-2020-06, IA004/F00005/RED, *Javna redigovana verzija odluke o žalbi Hašima Tačija na odluku o privremenom puštanju na slobodu* (u daljem tekstu: drugostepena odluka o Tačijevom privremenom puštanju na slobodu), 30. april 2021, javno, stav 17; Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP), *Buzadji v. The Republic of Moldavia*, br. 23755/07, *Judgment* [GC] (*Buzadji v. The Republic of Moldavia* [GC]), 5. jul 2016, stav 89.

¹² ESLjP, *Buzadji v. The Republic of Moldavia* [GC], stav 87.

¹³ Deseto preispitivanje pritvora, stav 12.

¹⁴ KSC-BC-2020-05, F00008/RED, sudija za prethodni postupak, *Javna redigovana verzija odluke o potvrđivanju optužnice protiv Saljiha Mustafe*, 5. oktobar 2020, javno, stav 163(a). Sudija za prethodni postupak doneo je zaključke na osnovu dobro utemeljene sumnje, kriterijuma koji prevazilazi prag osnovane sumnje iz člana 41(6)(a) Zakona; v. takođe F00215/RED, Pretresni panel I, *Javna redigovana verzija šeste odluke o preispitivanju pritvora*, 23. septembar 2021, javno, stav 15.

¹⁵ Deseto preispitivanje mere pritvora, stav 13.

po kojima se optuženi tereti.¹⁶ Prema tome, panel zaključuje da je uslov iz člana 41(6)(a) Zakona i dalje ispunjen.

B. NEOPHODNOST PRITVORA

14. Panel podseća na kriterijum koji se primenjuje za ocenu neophodnosti produženja pritvora optuženog, kao i značaj pojedinačnog obrazlaganja (svakog pojedinačnog slučaja) i konkretnih osnova koje panel mora da uzme u obzir, kao što je istakao panel Apelacionog suda.¹⁷ Konkretno, kad je reč o svim rizicima iz člana 41(6)(b) Zakona, zadatak panela je da izvrši procenu rizika.¹⁸

1. Opasnost od bekstva

15. Kad je reč o opasnosti od bekstva iz člana 41(6)(b)(i) Zakona, pored argumenata koje je tužilaštvo preuzelo iz svojih ranijih izjašnjenja,¹⁹ panel smatra da predstojeće izricanje presude prema članu 43 Zakona ne predstavlja dodatni faktor zbog kojeg bi panel promenio svoj raniji zaključak u pogledu te opasnosti.²⁰ Panel stoga zaključuje da ne postoji opasnost da će optuženi pobeći i da se ta opasnost, čak i da postoji, može adekvatno ublažiti uslovima koji bi se postavili optuženom u skladu s članom 41(12) Zakona i pravilom 56(5) Pravilnika.

¹⁶ KSC-BC-2020-05, F00326, Pretresni panel I, *Odluka po zahtevu odbrane za odbacivanje nekih ili svih optužbi iz optužnice na osnovu pravila 130(1) Pravilnika*, 23. februar 2022, stavovi 33, 39.

¹⁷ Drugostepena odluka o Tačijevom privremenom puštanju na slobodu, stav 22. V. takođe, KSC-BC-2020-05, F00127, Pretresni panel I, *Četvrta odluka o preispitivanju mere pritvora* (u daljem tekstu: četvrto preispitivanje pritvora), 25. maj 2021, javno, stavovi 15-17.

¹⁸ Četvrto preispitivanje pritvora, stav 17.

¹⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 4 i fusnota 15; KSC-BC-2020-05, F00355, Pretresni panel I, *Deveta odluka o preispitivanju mere pritvora* (u daljem tekstu: deveto preispitivanje pritvora), poverljivo, stav 16. Javna redigovana verzija je podneta istog dana, F00355/RED.

²⁰ Deseto preispitivanje pritvora, stav 21; deveto preispitivanje pritvora, stavovi 15-17, gde se upućuje na KSC-BC-2020-05, F00295/RED, pretresni panel I, *Javna redigovana verzija osme odluke o preispitivanju mere pritvora* (u daljem tekstu: osmo preispitivanje pritvora), 21. januar 2022, javno, stavovi 7 i 18.

2. Opasnost od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima

16. Kao što je panel već ranije zaključio, postoji opasnost, iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona, da će optuženi ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima uticanjem na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica.²¹ Pri donošenju tog zaključka panel je uzeo u obzir više faktora: (i) okolnost da je optuženi upoznat sa optužbama i da mu, ako bude osuđen, može biti izrečena teška kazna, mogla bi podstaći optuženog da, ukoliko bi bio pušten na slobodu, utiče na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica; (ii) s obzirom da optuženi poznaje identitet svih svedoka tužilaštva, da je povezan sa obaveštajnim službama Kosova i imajući u vidu njegovo iskustvo kao obaveštajca, njegovu povezanost s pojedinim svedocima i ograničeni obim predmeta, njemu je lakše da potencijalno vrši uticaj na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica i, uopšte, ometa odvijanje postupka; (iii) više zaštićenih svedoka je svedočilo o slučajevima kada su oni i/ili članovi njihovih porodica bili izloženi (posrednim) pretnjama i zastrašivanju, te izrazilo strah da svedoče u ovom postupku; (iv) svedoci su govorili o tome da na Kosovu vlada opšta atmosfera vršenja pritiska i zastrašivanja lica koja kritikuju bivše pripadnike Oslobodilačke vojske Kosova, uključujući optuženog, i (v) postoji ozbiljna opasnost da će optuženi, čak i dok je u pritvoru, otkriti identitet zaštićenih svedoka tužilaštva drugim licima koja su trenutno u pritvoru Specijalizovanih veća.²²

17. Budući da ne postoje uverljivi faktori koji ukazuju na suprotno, panel ne vidi nijedan razlog zašto bi zanemario gore navedene faktore i odustao od zaključka koji je na osnovu njih izveden. Konkretno, panel podseća da za potrebe ocene da li će se u budućnosti ostvariti opasnost od ometanja postupka nije potrebno

²¹ Osmo preispitivanje pritvora, stavovi 20-23; deseto preispitivanje pritvora, stav 19.

²² Deveto preispitivanje pritvora, stav 18.

dokazati da je u prošlosti već bilo takvog ometanja.²³ U tom smislu, panel ponovo iznosi da optuženi ima bogato iskustvo u obaveštajnim strukturama budući da je pre hapšenja bio na višem položaju u Obaveštajnom odeljenju Ministarstva odbrane Kosova.²⁴ Usled toga, prethodno uspostavljeni kontakti i veze relevantni su i danas. To, sagledano zajedno sa svedočenjem svedoka tužilaštva o slučajevima zastrašivanja i pritisaka,²⁵ a u kontekstu opšte atmosfere zastrašivanja svedoka, predstavlja snažan argument u prilog postojanju opasnosti od ometanja postupka, u smislu člana 41(6)(b)(ii) Zakona. Panel dalje napominje da su neki od svedoka koji su o tome svedočili komšije ili dalji rođaci optuženog, usled čega mu je još lakše da stupi u kontakt s njima i direktno izvrši uticaj na njih.²⁶

18. [BRISANO].²⁷ [BRISANO].²⁸

19. S obzirom na gore navedeno, panel zaključuje da i dalje postoji opasnost da će optuženi ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima uticanjem na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica.

3. Opasnost od izvršenja novih krivičnih dela

20. Panel podseća da su uslovi iz člana 41(6)(b) Zakona alternativni pa ukoliko je jedan od njih ispunjen nije potrebno ispitivati druge uslove da bi se produžio pritvor.²⁹

²³ Deseto preispitivanje pritvora, stav 17. Isto tako, KSC-BC-2020-06, IA001/F00005, panel Apelacionog suda, *Odluka po žalbi Kadrija Veseljija na odluku o privremenom puštanju na slobodu*, 30. april 2021, javno, stav 38.

²⁴ 069404-TR-ET, Part 1, str. 5; KSC-BC-2020-05, F00009/CONF/RED, sudija za prethodni postupak, *Poverljiva redigovana verzija odluke po zahtevu za izdavanje naloga za hapšenje i naloga za dovođenje*, 26. januar 2021, stav 20.

²⁵ Osmo preispitivanje pritvora, stavovi 20-22; deseto preispitivanje pritvora, stav 17.

²⁶ Deveto preispitivanje pritvora, stav 22.

²⁷ [BRISANO].

²⁸ [BRISANO].

²⁹ Deseto preispitivanje pritvora, stav 20.

21. Pošto je zaključio da postoji dovoljno realna mogućnost da će optuženi ometati odvijanje postupka pred Specijalizovanim većima, između ostalog vršenjem pritiska na žrtve i svedoke i/ili članove njihovih porodica,³⁰ panel smatra da nije potrebno da ispituje rizik iz člana 41(6)(b)(iii) Zakona.³¹

4. Zaključak

22. S obzirom na gore navedeno, panel smatra da postoje jasni osnovi za uverenje da i dalje postoji opasnost od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima iz člana 41(6)(b)(ii) Zakona.

C. USLOVNO PUŠTANJE NA SLOBODU

23. Panel podseća da se pritvor produžava samo ukoliko ne postoje blaže mere kojima bi se dovoljno mogli umanjiti rizici navedeni u članu 41(6)(b)(i)-(iii) Zakona.³² S tim u vezi, panel ima obavezu da *proprio motu* analizira i proceni sve uslove koji bi se optuženom opravdano mogli postaviti.³³

24. Panel se poziva na svoje zaključke u vezi sa uslovnim puštanjem na slobodu navedene u devetom preispitivanju mere pritvora koji važe i danas.³⁴ Panel takođe podseća na gore navedene faktore rizika u vezi sa opasnošću od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima.³⁵ [BRISANO].³⁶

³⁰ V. gore stav 19.

³¹ Deseto preispitivanje pritvora, stav 21.

³² Deseto preispitivanje pritvora, stav 23; KSC-CC-PR-2020-09, F00006, specijalizovano veće Ustavnog suda, *Odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti izmena i dopuna Pravilnika o postupku i dokazima usvojenih na plenarnoj sednici 29. i 30. aprila 2020*, 22. maj 2020, javno, stav 70.

³³ Deseto preispitivanje pritvora, stav 23. V. takođe KSC-BC-2020-06, IA003/F00005/RED, panel Apelacionog suda, *Javna redigovana verzija odluke o žalbi Redžepa Seljimija na odluku o privremenom puštanju na slobodu*, 30. april 2021, javno, stav 86.

³⁴ Deveto preispitivanje pritvora, stavovi 30-34.

³⁵ V. gore stavovi 16-19.

³⁶ V. gore stav 19.

25. Imajući u vidu gore navedeno, panel smatra da, ukoliko bi optuženi bio pušten na slobodu, ne postoje uslovi kojima bi se na odgovarajući način mogli ograničiti ili nadzirati njegovi kontakti i komunikacije kako bi se umanjila opasnost od ometanja postupka pred Specijalizovanim većima.³⁷ Od desetog preispitivanja mere pritvora nije došlo do promena okolnosti usled kojih bi se izmenio taj zaključak.

26. Panel stoga zaključuje da ne postoje uslovi niti dodatna ograničenja koja bi odredio panel, kojima bi se u dovoljnoj meri smanjila opasnost od ometanja odvijanja postupka pred Specijalizovanim većima. Prema tome, optuženi mora ostati u pritvoru.

D. OPRAVDANOST DUŽINE PRITVORA

27. Panel najpre napominje da optuženi ima pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu pre početka suđenja i, s tim u vezi, podseća na svoju stalnu obavezu da ocenjuje opravdanost pritvora optuženog od početka suđenja do trenutka donošenja presude po optužbama koje mu se stavljaju na teret ili dok se postupak ne okonča na neki drugi način.³⁸

28. U okolnostima koje postoje u ovom predmetu, panel napominje da je optuženi u pritvoru skoro 22 meseca otkako je 24. septembra 2020. uhapšen i prebačen u pritvorski objekat Specijalizovanih veća. Panel dalje napominje da se optuženi tereti za teške ratne zločine iz člana 14 Zakona, uključujući ubistvo i mučenje, za koje je optužen na osnovu više oblika krivične odgovornosti prema članu 16 Zakona. Panel nije uočio da je bilo zastoja u postupku protiv optuženog pred Specijalizovanim većima koji bi mogli navesti na zaključak da je dužina pritvora postala neopravdana. Panel konkretno napominje: (i) da je suđenje počelo, kao što je predviđeno, 15. septembra 2021. i da je tužilaštvo okončalo

³⁷ Deseto preispitivanje pritvora, stav 25.

³⁸ Deseto preispitivanje pritvora, stav 27.

izvođenje dokaza 4. februara 2022;³⁹ (iii) da je odbrana okončala izvođenje dokaza 26. maja 2022;⁴⁰ (iv) da je panel zaključio dokazni postupak 20. juna 2022,⁴¹ i (v) da će završna izlaganja biti održana na zasedanju zakazanom od 13. do 15. septembra 2022, uz mogućnost produženja 16. septembra 2022.⁴²

29. Panel stoga zaključuje da optuženi ne boravi u pritvoru neopravdano dugo.

V. DISPOZITIV

30. Iz gore navedenih razloga, panel:

- a. **NALAŽE** produženje pritvora optuženog;
- b. **NALAŽE** tužilaštvu i zastupniku žrtava, ukoliko želi, da se do **ponedeljka, 5. septembra 2022.** pismenim putem izjasne o narednom preispitivanju mere pritvora, i
- c. **NALAŽE** odbrani da se, ukoliko želi, do **utorka, 13. septembra 2022.** pismenim putem izjasni o narednom preispitivanju mere pritvora.

/potpis na originalu/
Sudija Mapi Felt-Folja,
predsedavajući sudija

³⁹ KSC-BC-2020-05, F00308, specijalizovani tužilac, specijalizovani tužilac, *Obaveštenje tužilaštva o završetku izvođenja dokaza u skladu s pravilom 129*, 4. februar 2022, javno.

⁴⁰ KSC-BC-2020-05, F00421, odbrana, *Obaveštenje odbrane o završetku izvođenja dokaza u skladu s pravilom 131*, 26. maj 2022, javno.

⁴¹ KSC-BC-2020-05, F00439, Pretresni panel I, *Odluka o zaključenju dokaznog postupka i povezanim pitanjima* (u daljem tekstu: odluka o zaključenju dokaznog postupka), 20. jun 2022, javno.

⁴² Odluka o zaključenju dokaznog postupka, stav 25(e).

/potpis na originalu/
Sudija Žilber Biti

/potpis na originalu/
Sudija Roland Dekers

Sreda, 20. jul 2022.

U Hagu, Holandija